Δευτερεύουσες δεσπόζουσες και II –Vs

Translation by Spiros Pappas

Δεν παραμένει ολόκληρη η λειτουργική μουσική σε ενα μονάχα διατονικό κλειδί. Στην πραγματικότητα, στα περισσότερα τραγούδια γίνονται παραπλήσια βήματα σε άλλα κλειδιά. Αν κανείς έχει μελετήσει τα series των Basic Forces δεν είναι δύσκολο να κατανοήσει την αρχή των Δευτερευουσών Δεσποζουσών και των Δευτερευουσών II –V's, από τη στιγμή που βασίζονται στις καθοδικές πέμπτες, resolving dissonants και καθοδηγητικούς τόνους *(leading tones)*.

Είστε ήδη εξοικειωμένοι με τις πρωταρχικές λειτουργίες: το I αντιπροσωπεύει την Τονική, το IV την Υποδεσπόζουσα και το V τη Δεσπόζουσα. Όταν το V λύνεται στο I, τότε ονομάζεται κύρια δεσπόζουσα, και σημειώνεται ως V/I. Μιλάμε για δευτερεύουσα δεσπόζουσα, όταν πριν από κάποια από τις άλλες διατονικές βαθμίδες προηγείται η δεσπόζουσα της συγχορδία μεθ' εβδόμης (V7) , με τονική που βρίσκεται μια καθαρή 5η πάνω (ή μια καθαρή 4η κάτω) από την συγχορδία λύσης. Αυτή η συγχορδία λύσης θεωρείται ως προσωρινή τονική και η σχετική της δεσπόζουσα *(relative V)* τοποθετείται πριν από αυτήν. Η σημειογραφία είναι ίδια: V/II, V/III, κτλ. Η επίδραση μιας τέτοιας παρέμβασης τοποθετεί την συγχορδία λύσης στο προσκήνιο.

I	V/II	II	V/III	III	V/IV	IV	V/V	V	V/VI	VI	V/VII	VII
CΔ	A7	Dm7	B7	Em7	C7	FΔ	D7	G7	E7	Am7	F#7	Bø

Στη βιβλιοθήκη μπορείτε να βρείτε μια περιληπτική σελίδα που ονομάζεται «Harmonic Theory in rules». Ένας από τους πρώτους κανόνες είναι ο ακόλουθος: *Πριν από κάθε συγχορδία μπορεί να προηγηθεί η σχετική της δεσπόζουσα μεθ' εβδόμης (V7)*. Το βέλος στην ανάλυση καταδεικνύει την επίλυση της V7 μέσω μιας κατιούσας πέμπτης.

Εάν είστε εξοικειωμένοι με τα Basic Forces (Βασικές Δυνάμεις) στις πρωταρχικές λειτουργίες, ο επόμενος κανόνας δεν θα είναι επίσης δύσκολος να κατανοηθεί: *Πριν από κάθε δεσπόζουσα συγχορδία (V7) μπορεί να προηγηθεί η συγγενική IIm7 ή II.* Ξανά, η κίνηση της τονικής είναι σε καθοδικές πέμπτες. Το II και το V σχηματίζουν μια τέλεια ενότητα Υποδεσπόζουσας- Δεσπόζουσας, είτε σε μείζονα είτε σε ελάσσονα κλίμακα (key). Τώρα η περιγραφή μπορεί να επεκταθεί με δυο τρόπους :

I	III	V/II	II		V/III	III		V/IV	IV	VI	V/V	V		V/VI	VI		V/VII	VII
CΔ	Em7	A7	Dm7	F#m7	B7	Em7	Gm7	C7	FΔ	Am7	D7	G7	Bm7	E7	Am7	C#m7	F#7	Bø

I		V/II	II		V/III	III		V/IV	IV		V/V	V	VII	V/VI	VI		V/VII	VII
CΔ	Eø	A7	Dm7	F#ø	B7	Em7	Gø	C7	FΔ	Aø	D7	G7	Bø	E7	Am7	C#ø	F#7	Bø

Κατάλληλες κλίμακες για Δευτερεύουσες Vs και II-Vs.

Στα series των Basic Forces είχε γίνει εισαγωγή του όρου « Αγία Τριάδα», το «μόριο» το οποίο περιέχει τρία άτομα: Τονική, Υποδεσπόζουσα και τη Δεσπόζουσα. Από τη στιγμή που υπάρχουν 12 μείζονες και 12 ελάσσονες κλίμακες, μπορούμε να δημιουργήσουμε 24 διαφορετικά II-V-I μόρια. Όταν απομονώνουμε δύο από τα τρία άτομα ενός τέτοιου μορίου, ο νους μας τείνει να δημιουργεί το αγνοούμενο άτομο ή τις αγνοούμενες νότες. Όταν κάποιος παίζει Em7-A7, επικαλείται μια D-μείζονα τονική. Ο εγκέφαλός μας αναμένει μια κλίμακα με δύο διέσεις, και DΔ ως επόμενο ακόρντο. Παρόμοια: η A7-Dm περιλαμβάνει τη Δεσπόζουσα και την Τονική μιας D-ελάσσονας κλίμακας, δημιουργώντας μια κλίμακα με μια ύφεση.

Όλα αυτά σε συνδυασμό μας δίνουν μια ενδιαφέρουσα περίσταση. Στο Em7-A7- Dm7 (III- V/II- II- στη C μείζονα) τρείς διαφορετικές τονικότητες μπορούν να παρατηρηθούν. Το VMS (Εικονικό Μουσικό Σχολείο) χρησιμοποιεί ένα απλό σύστημα συμβόλων για να καταδείξει τις διαφορετικές πιθανότητες για την υποστήριξη της τονικής:

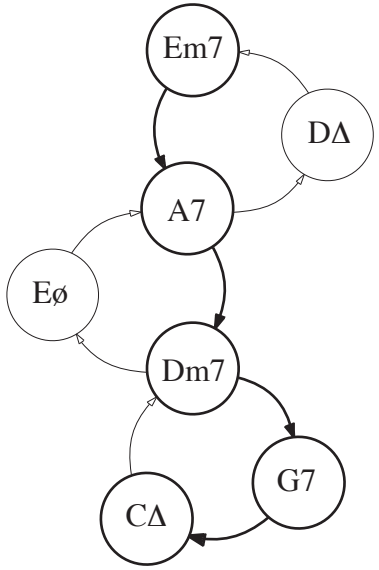

- Στην πρώτη προσέγγιση το χέρι δείχνει προς τα αριστερά, στην κατεύθυνση του οπλισμού του τραγουδιού. Στο Em7-A7-Dm7 ο μόνος μη διατονικός τόνος είναι το c# στο A7. Αν κανείς αντισταθμίσει τις νότες από τη C-μείζονα με εκείνους τους μη διατονικούς τόνους, τότε παραμένουμε το δυνατότερο κοντά στο τονικό κέντρο του τραγουδιού.

- Μπορούμε επίσης να κοιτάξουμε μπροστά και να αναμένουμε την τονικότητα που προκύπτει από τη δευτερεύουσα δεσπόζουσα V7 και της συγχορδίας λύσης της. Αν η συγχορδία λύσης έχει μια μεγάλη τρίτη, οι συγχορδίες επικαλούν μια μείζονα τονική, κάνοντας να ταιριάζει στο V7 μια Μυξολύδια κλίμακα. Αν η συγχορδία λύσης έχει μια 3η μικρή, τότε προκύπτει μια ελάσσονα τονική, οπότε μια Ισπανική Φρυγική (μυξολύδιος b9/b13) κλίμακα είναι λογικό να τοποθετηθεί.

- Το χέρι που δείχνει προς τα πάνω υποδηλώνει την παρούσα τονικότητα , η οποία παράγεται από τη δευτερεύουσα II-V. Αυτό επίσης μπορεί να συμπεριλάβει τη συγχορδία λύσης. Για παράδειγμα, μια δευτερεύουσα δεσπόζουσα που προηγείται της III βαθμίδας μιας μείζονας κλίμακας κάνει το b9 μιας κανονικής διατονικής Φρυγικής κλίμακας αρκετά ασταθές. Η ταινία σχετικά με τις κλίμακες στις δετερεύουσες δεσπόζουσες και στις II- Vs θα σας δείξει πώς αυτό ακούγεται και πώς μπορεί να βελτιωθεί.

Το σύστημα ανάλυσης

Το σύστημα ανάλυσης που αναπτύχθηκε από το Berklee School of Music δουλεύει πολύ καλά στο να αναλύει τις κλίμακες των συγχορδιών. Σε αυτό το σύστημα όλα τα II-Vs κατηγοροποιούνται με το να μπαίνουν πλαίσια κάτω από τα σύμβολα των δύο συγχορδιών. Αυτός ο τρόπος είναι εύκολα διακριτός όταν η σχετική II συγχορδία μπορεί να ειδωθεί τόσο ως μέρος μιας II-V όσο και ως διατονική κλίμακα. Όταν είναι μέρος μονάχα μιας II-V, τότε μόνο το πλαίσιο αρκεί. Σε αυτή την περίπτωση δεν είναι απαραίτητο να γράψει κανείς κανένα λατινικό χαρακτήρα (όπως II/V..) πάνω από αυτό.

Αν μια δεσπόζουσα συγχορδία (V7) λυθεί μέσω μιας κατιούσας πέμπτης στην κίνηση της τονικής, είναι κοινότυπο να χρησιμοποιεί κανείς ένα βέλος για να υποδείξει τη συγχορδία λύσης. Η επόμενη σελίδα θα σας δείξει ότι δεν καταλήγουμε πάντα μετα την δεσπόζουσα στη συγχορδία «στόχος» *'target chord'*.

Διαφορετικοί συνδυαστικοί τρόποι των II-Vs.

Υπάρχουν τρεις άλλοι τρόποι για να συνδέσουν τις II-Vs μαζί. Οι συνδέσεις μπορούν να βασιστούν σε *tertial υποκατάστατα,* μια *αλυσίδα των δεσποζουσών,* και *τρίτονες αντικαταστάσεις.* Η τελευταία πιθανότητα για αυτό το ζήτημα θα εξηγηθεί σε ξεχωριστή ενότητα, μαζί με το σχετικό τραγούδι *Subway*.

Συνδυάζοντας II-Vs με τη χρήση tertial υποκατάστατων.

Στη σειρά των Βασικών Δυνάμεων μάθατε ότι οι συγχορδίες που βρίσκονται σε απόσταση μιας 3ης σε μια διατονική κλίμακα μπορούν να αντικατασταθούν μεταξύ τους. Στο II-V-I μπορούμε να αντικαταστήσουμε την I με την III. Στην C-μείζονα αυτό δίνει: Dm7-G7-Em7. Αν τώρα προηγηθεί η A7, τότε η Em7 συγχορδία λαμβάνει δύο λειτουργίες: έρχεται ως Τονική (αντικαθιστώντας το I) και πηγαίνει και ως Υποδεσπόζουσα: II στη II-V στην D-ματζόρε. Αυτή η Em7 ονομάζεται επίσης *pivot chord (*συγχορδία πολλαπλής λειτουργίας*)*. Στην ανάλυση, το G7 είναι ακόμη V/I, αλλά δεν γράφεται πλέον το βέλος από το G7 ως το Em7, από τη στιγμή που δεν επιλύεται με μια κατιούσα πέμπτη.

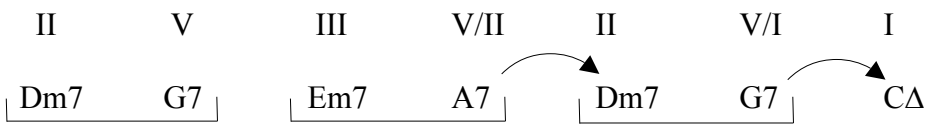

Τα tertial υποκατάστατα μας δίνουν την πιθανότητα μετακίνησης των II-Vs προς τα πάνω με βηματική κίνηση 2ας μεγάλης. Στο παραπάνω παράδειγμα, το πρώτο II-V στη C ακολουθείται από II-V στην D. Με αυτόν τον τρόπο μπορεί κάποιος να κινηθεί πέραν του τονικού κέντρου, συνεχίζωντας, για παράδειγμα, με II-V στην E, και II-V στη F#. Μερικές φορές, αν κανείς το εκτείνει πέραν του επιπέδου των δευτερεύουσων δεσποζουσών, θα χρειαστεί να οριστούν (προσωρινά) τονικά κέντρα.

Συνδυάζοντας II-Vs βασιζόμενοι σε σειρά δεσποζουσών.

Οι Δεσπόζουσες μεθ' εβδόμης μπορούν να οργανωθούν με κίνηση προς την τονική με καθοδικές πέμπτες. Αυτό καταλήγει σε μια επονομαζόμενη αλυσίδα από δεσπόζουσες *(chain of dominants)*, οι οποίες είναι γνωστές ως διαδοχικές δεσπόζουσες *(sequential dominants)*. Αρμονικά και μελωδικά αποτελούν μια συμπαγή κατασκευή.

Τώρα, είναι δυνατόν πριν από κάθε V7 να προηγηθεί η σχετική II. Αυτό δεν καταστρέφει στην ουσία την *αλυσίδα των δεσποζουσών* αλλά στην πραγματικότητα την απαλύνει. Οι Υποδεσπόζουσες αναβάλουν την πλήρη ισχύ των V7s για λιγάκι, πράγμα που απαλύνει τη ροή της έντασης και απελευθερώνεται στην αλυσίδα.

Με αυτόν τον τρόπο λαμβάνουμε μια ακολουθία στην οποία η συγχορδία V7 πρώτα γίνεται m7(ή ø), και έπειτα μετακινείται ανοδικά στην επόμενη σχετική V7. Οι τονικότητες τώρα ακολουθούν τον κύκλο των πεμτών: τα πρώτα II-Vs είναι στην F, τα επόμενα στην Bb, κτλ.

Πολλοί συνδυασμοί των II Vs μπορούν να εξηγηθούν από μία κάθετη άποψη, ως σχέσεις αρμονικής έντασης και απελευθέρωσης(λύσης).Παρ'όλα αυτά, ο ακροατής βιώνει μία οριζόντια σύνθεση: όταν μετακινείσετε μία II V μονάδα πάνω ή κάτω απλά ακούτε την μελωδική κατεύθυνση της αρμονικής ακολουθίας. Αυτό παρουσιάζεται στην ταινία **09 Sliding II-Vs** στις σειρές των Basic Forces (BASICS column),